

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

2026/4

+998335668868

www.innoworld.net

Google Scholar

zenodo

2026

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

3-JILD 4-SON

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI
TO'PLAMI

3 - JILD, 4 - SON
2026

Google Scholar

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Academic
Resource
Index
ResearchBib

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

**BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH TA‘LIM O‘QITUVCHILARINI TAYYORLASHDA
MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARNING UYG‘UNLIGI****Sulaymonova Dildora Avazbekovna**

Qarshi davlat universiteti Tibbiyot fakulteti

Yoshlar bilan ishlash bo‘limi tyutori

sulaymonovadildora@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada bo‘lajak boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilarini tayyorlash jarayonida milliy va umuminsoniy qadriyatlarning uyg‘unligini ta‘minlash masalasi yoritilgan. Zamonaviy ta‘lim tizimida o‘qituvchining nafaqat kasbiy bilim va ko‘nikmalarga, balki yuksak ma‘naviy-axloqiy fazilatlarga ega bo‘lishi muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, milliy an‘analari, urf-odatlar va madaniy merosni umuminsoniy qadriyatlar — insonparvarlik, bag‘rikenglik, adolat va hamjihatlik tamoyillari bilan uyg‘unlashtirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilingan. Shuningdek, pedagogik ta‘lim jarayonida ushbu qadriyatlarni shakllantirishning samarali usul va vositalari ko‘rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari bo‘lajak o‘qituvchilarda ma‘naviy barkamollikni rivojlantirish, ularni zamonaviy jamiyat talablariga mos ravishda tarbiyalashga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta‘lim, bo‘lajak o‘qituvchi, milliy qadriyatlar, umuminsoniy qadriyatlar, ma‘naviyat, tarbiya, pedagogik tayyorgarlik, axloqiy fazilatlar, ta‘lim jarayoni, madaniy meros, insonparvarlik, bag‘rikenglik, kompetensiya.

Kirish. Hozirgi globallashuv sharoitida ta‘lim tizimi tubdan yangilanib, uning mazmuni va mohiyatiga bo‘lgan talablar ortib bormoqda. Jamiyat taraqqiyoti, ilm-fan va texnologiyalarning jadal rivoji ta‘lim tizimidan nafaqat bilimli, balki yuksak ma‘naviyatli, mustaqil fikrlaydigan, keng dunyoqarashga ega shaxslarni tarbiyalashni talab etmoqda. Shu nuqtai nazardan, boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilarini tayyorlash jarayoni alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki aynan boshlang‘ich bosqichda o‘quvchilarning shaxs sifatida shakllanishi, dunyoqarashi va qadriyatlar tizimi asoslari yaratiladi. Bo‘lajak o‘qituvchilarni tayyorlashda milliy va umuminsoniy qadriyatlarning uyg‘unligini ta‘minlash esa pedagogik jarayonning muhim yo‘nalishlaridan biridir.

Milliy qadriyatlar — bu har bir xalqning tarixiy rivojlanishi jarayonida shakllangan ma‘naviy merosi bo‘lib, unda xalqning urf-odatlarini, an‘analari, madaniyati, tili, diniy qarashlari va turmush tarzi mujassam bo‘ladi. Ular jamiyatning o‘ziga xosligini belgilaydi va avlodlardan avlodga o‘tib keladi. O‘zbek xalqining milliy qadriyatlariga mehmondo‘stlik, kattalarga hurmat, kichiklarga izzat, oila muqaddasligi, mehr-oqibat, bag‘rikenglik kabi fazilatlar kiradi. Ushbu qadriyatlar yosh avlodni vatanparvarlik, milliy iftixor va ijtimoiy mas‘uliyat ruhida tarbiyalashda muhim rol o‘ynaydi. Boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchisi o‘z kasbiy faoliyatida milliy qadriyatlarga tayangan holda ta‘lim-tarbiya jarayonini tashkil etishi zarur. Bu esa o‘quvchilarda o‘z millatiga hurmat, tarixiga qiziqish va milliy o‘zlikni anglash hissini rivojlantiradi.

Umuminsoniy qadriyatlar — bu butun insoniyat tomonidan e'tirof etilgan, barcha jamiyatlar uchun muhim bo'lgan axloqiy-me'yoriy tamoyillardir. Ular qatoriga inson huquqlari, erkinlik, tinchlik, adolat, tenglik, bag'rikenglik, halollik, insonparvarlik kabi tushunchalar kiradi. Ta'lim tizimida ushbu qadriyatlarni singdirish o'quvchilarda global fikrlashni shakllantiradi, ularni turli madaniyatlar bilan samarali muloqot qilishga tayyorlaydi. Ayniqsa, bugungi axborotlashgan jamiyatda yoshlarning ochiq fikrli, tolerant va ijtimoiy faol bo'lishi muhimdir. Shu sababli, bo'lajak o'qituvchilar umuminsoniy qadriyatlarning mazmun-mohiyatini chuqur anglab, ularni o'quvchilarga yetkazishning samarali usullarini egallashi lozim.

Milliy va umuminsoniy qadriyatlar bir-birini inkor etmaydi, aksincha, o'zaro boyitadi va to'ldiradi. Ularning uyg'unligi inson shaxsining har tomonlama kamol topishida muhim omil hisoblanadi. Masalan, milliy qadriyatlar orqali o'quvchi o'z ildizlarini anglaydi, o'zligini saqlab qoladi, umuminsoniy qadriyatlar orqali esa boshqa xalqlarga hurmat, keng fikrlash va global dunyoqarashni rivojlantiradi. Shu bois, pedagogik jarayonda bu ikki yo'nalishni uyg'unlashtirish zarur. Agar ta'lim jarayoni faqat milliy qadriyatlarga asoslangan bo'lsa, o'quvchilarda tor doiradagi fikrlash shakllanishi mumkin. Aksincha, faqat umuminsoniy qadriyatlarga urg'u berilsa, milliy o'zlikka befarqlik yuzaga keladi. Demak, ularning muvozanati muhim pedagogik tamoyil hisoblanadi.

Bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashda quyidagi metodik yondashuvlar muhim hisoblanadi:

1.Integrativ yondashuv-Ta'lim fanlari mazmuniga milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg'un holda singdirish. Masalan, ona tili va o'qish darslarida milliy ertaklar bilan birga jahon adabiyotidan namunalarni o'rganish.

2.Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim-Har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olgan holda, unda qadriyatlar tizimini shakllantirish.

3.Faol pedagogik metodlardan foydalanish-Munozara, rol o'ynash, muammoli vaziyatlar yaratish orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish.

4.Madaniyatlararo kompetensiyani rivojlantirish-Talabalarni turli madaniyatlar bilan tanishtirish, ularda tolerantlik va hurmatni shakllantirish.

5.Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish-Zamonaviy texnologiyalar orqali global qadriyatlarni o'rganish imkoniyatlarini kengaytirish.

Amaliy misollar va tajribalar-Boshlang'ich sinf darslarida qadriyatlar uyg'unligini quyidagi shakllarda amalga oshirish mumkin:

- “Odobnoma” va “Tarbiya” darslarida milliy urf-odatlar bilan birga inson huquqlari haqida tushunchalar berish;
- Bayram tadbirlarida milliy an'analarni namoyish etish bilan birga, xalqaro bayramlar haqida ma'lumot berish;
- Hikoya va ertaklar orqali yaxshilik, halollik, do'stlik kabi umuminsoniy g'oyalarni singdirish;
- Guruhli ishlarda o'zaro hurmat va hamkorlikni rivojlantirish.

Muammolar va ularni hal etish yo‘llari-Mazkur yo‘nalishda ayrim muammolar ham mavjud:

- O‘qituvchilarning qadriyatlar borasidagi bilim va kompetensiyalarining yetarli emasligi;
- Ta‘lim dasturlarida qadriyatlar integratsiyasining yetarli darajada yo‘lga qo‘yilmaganligi;
- Amaliy mashg‘ulotlarning kamligi.

Ushbu muammolarni hal etish uchun:-pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish; ta‘lim dasturlarini takomillashtirish; innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish zarur.

Xulosa.Xulosa qilib aytganda, bo‘lajak boshlang‘ich ta‘lim o‘qituvchilarini tayyorlashda milliy va umuminsoniy qadriyatlarning uyg‘unligini ta‘minlash zamonaviy ta‘limning muhim talabidir. Bu jarayon orqali nafaqat bilimli, balki yuksak ma‘naviyatli, ijtimoiy faol, keng dunyoqarashga ega shaxslar tarbiyalanadi. Kelajak o‘qituvchisi esa ushbu vazifani amalga oshirishda asosiy subyekt sifatida o‘z bilimini muntazam oshirib borishi, innovatsion yondashuvlarni qo‘llashi va qadriyatlarni amaliy faoliyatiga tatbiq eta olishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari va nutqlari. – T.: O‘zbekiston, 2020.
2. Karimov I.A. Yuksak ma‘naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma‘naviyat, 2008.
3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: O‘zbekiston, 2017.
4. Abdurahmonov Q.X. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – T.: Fan, 2019.
5. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning nazariy va amaliy asoslari. – T.: Fan, 2015.
6. Xasanboyeva O. va boshqalar. Pedagogika. – T.: Fan va texnologiya, 2020.
7. Yo‘ldoshev J.G‘. Ta‘lim samaradorligini oshirish yo‘llari. – T.: O‘qituvchi, 2018.
8. UNESCO. Education for Sustainable Development Goals. – Paris, 2017.
9. Delors J. Learning: The Treasure Within. – UNESCO, 1996.
10. O‘zbekiston Respublikasi “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – T., 2020.
11. O‘zbekiston Respublikasi “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”. – T., 1997.